

NEDERLANDSCHE BANK,

1864—1865.

VERSLAG VAN DEN PRESIDENT

EN

VERSLAG VAN DE COMMISSARISSEN,

UITGEBRAGT IN DE

ALGEMEENE VERGADERING VAN STEMGEREGTIGDE AANDEELHOUDERS

OP 17 MEI 1865.

TE AMSTERDAM,

GEDRUKT BIJ METZLER & BASTING.

1865.

NEDERLANDSCHE BANK

NEDERLANDSCHE BANK

1891-1892

REKENING VAN DE INKOMSTEN

REKENING VAN DE UITGAVEN

REKENING VAN DE WERKSTOFFEN

REKENING VAN DE VERKOSTINGEN

NEDERLANDSCHE BANK,

1864—1865.

VERSLAG VAN DEN PRESIDENT

EN

VERSLAG VAN DE COMMISSARISSEN,

UITGEBRAGT IN DE

ALGEMEENE VERGADERING VAN STEMGEREGTIGDE AANDEELHOUDERS

OP 17 MEI 1865.

AMSTERDAM,
GEDRUKT BIJ METZLER & BASTING.
1865.

NEDERLANDSCHE BANK

1864-1865

VERSLAG VAN DEN PRESIDENT

VERSLAG VAN DE COMMISSARISSEN

ALGEMEENE VERGADERING VAN AANDEELHoudERS

1864-1865

AMSTERDAM

GEDEPONEERD BIJ NOTARIS J. VAN DER WOUDE

1865

leg
afg

vol
om
of
ma
wa

eer
sch

ha
25
ver
nie
der

TER
ger

dat

VERSLAG VAN DEN PRESIDENT.

Mijne Heeren,

Bij de Statuten onzer Instelling is aan den President de eervolle verplichting opgelegd, om jaarlijks op de gewone Algemeene Vergadering verslag te doen van hetgeen in het afgelopen boekjaar is voorgevallen, en van de winsten en verliezen der Vennootschap.

Het is met bijzonder genoegen dat ik heden voor de eerste maal aan die verplichting voldoe; want het jaar, dat achter ons ligt, levert ruime stof tot mededeelingen, eerstens omdat in dat eerste jaar van een nieuw levenstijdperk der Nederlandsche Bank veel hervormd of geheel nieuw geregeld is moeten worden, en ten andere omdat in dat jaar op de credietmarkten van schier geheel Europa, en ook van ons land, eene sterke spanning geheerscht heeft, waardoor de werkring van credietinstellingen als de onze buitengewoon belangrijk geweest is.

Ik wil de lotgevallen van onze Instelling uit beiderlei oogpunt aan u voorstellen, eerst hare inwendige organisatie u mededeelen, en vervolgens den gang harer operatiën u schetsen. Wilt mij daarbij met uwe goedgunstige aandacht volgen.

Nadat de Wet van 22 December 1863 (Staatsblad n°. 148) de voorwaarden bepaald had, onder welke de Nederlandsche Bank, na 31 Maart 1864, voor een nieuw tijdperk van 25 jaren als circulatiebank werkzaam zou mogen blijven, werd op 17 Maart 1864 de akte verleden, waarbij zij, thans uitdrukkelijk als naamlooze vennootschap, voor gezegd tijdperk op nieuw werd gevestigd, en werden bij Koninklijk Besluit van 19 Maart 1864 n°. 50 de leden der Directie benoemd, die met 1 April 1864 het beheer onzer Instelling op zich namen.

De door den Koning benoemde Directeuren waren de Heeren:

MR. W. C. MEES, J. H. INSINGER, F. RENDORP, J. VAN HEUKELOM, R. DANIEL WOLTERBEEK, H. H. BEELS en MR. J. H. MOLKENBOER, de eerstgenoemde als President, de laatstgenoemde als Secretaris.

De Heer F. RENDORP, dit jaar aan de beurt van aftreding, heeft te kennen gegeven, dat hij zich niet op nieuw verkiesbaar wenschte te stellen. Met groot leedwezen is dit door de

Directie vernomen. De rijpe ondervinding door den Heer RENDORP in een twintigjarigen diensttijd als Bank-Directeur verkregen, zijn helder en altijd eerlijk oordeel, zijne trouwe werkzaamheid en zijn aangename omgang met allen die met hem werkzaam waren, zouden de Directie, en, ik houd mij verzekerd, ook Commissarissen, er grooten prijs op hebben doen stellen, hem door eene herbenoeming bij voortduring aan onze Instelling verbonden te zien. Zijn besluit, op min gunstigen gezondheidstoestand gegrond, moest echter geëerbiedigd worden, en de gemeenschappelijke vergadering van de Directie en van de Commissarissen heeft daarom ter zijner vervanging eene voordragt opgemaakt, waarop zijn naam niet voorkomt. Gij zult straks geroepen worden om uit die voordragt eene keuze te doen.

In eene eerste algemeene vergadering van Stemgeregtigde Aandeelhouders, op 20 April 1864, heeft de verkiezing plaats gehad van 15 Commissarissen.

De benoemden waren de Heeren:

C. P. VAN EEGHEN, J. MELVIL, J. FOCK, J. E. BONNIKE, Mr. P. P. VAN BOSSE, Mr. F. DE WILDT, D. BLANKENHEIM, J. LUDEN, Dr. H. VAN BEECK VOLLENHOVEN, F. G. CROMHOFF, G. C. CROMMELIN, C. RUEB CZN., Mr. P. J. TEDING VAN BERKHOUT, Mr. J. M. DE KEMPENAER en Mr. H. ROIJAARDS VAN SCHERPENZEEL.

Door dezen is vervolgens tot hunnen Voorzitter benoemd: de Heer C. P. VAN EEGHEN, tot hunnen Secretaris: de Heer J. FOCK.

De Directie kan niet anders dan den Aandeelhouders dank zeggen voor de keuze van mannen, wier vriendschappelijke medewerking tot den organiserenden arbeid, die na de vestiging der nieuwe vennootschap nog te verrigten bleef, door haar hoog gewaardeerd is.

Drie der genoemde Commissarissen, en wel de Heeren J. E. BONNIKE, Mr. P. P. VAN BOSSE en Mr. F. DE WILDT zullen met 1 Julij e. k. hunnen diensttijd verstreken zien, en dus in deze vergadering door u, of herkozen, of door anderen vervangen moeten worden.

Tot Koninklijken Commissaris werd bij Koninklijk Besluit van 17 Junij 1864 n°. 98 benoemd de Heer A. VAN GEUNS, die op 6 Julij in functie trad. Aangenaam was het der Directie, dat 's Konings keus gevallen was op een man, dien zij kende en achtte en van wien zij mogt verwachten, dat hij zijne betrekking met naauwgezetheid, maar tevens met welwillendheid jegens onze Instelling zou vervullen. De ondervinding, door haar reeds sedert Julij opgedaan, heeft deze verwachting ten volle geregtvaardigd.

Ik zal u niet vermoeijen M. H. met u in alle bijzonderheden de velerlei huishoudelijke regeling te schetsen, die door de nieuwe inrigting der Bank vereischt werd. Genoeg zij het te vermelden, dat alle reglementen, wier samenstelling bij de Statuten, hetzij aan de Directie alleen, of aan de gemeenschappelijke vergadering van de Directie en van de Commissarissen, is opgedragen, reeds vóór het einde van de maand Mei des afgelopen jaars waren gearresteerd en voor zoo veel noodig onderworpen aan 's Konings goedkeuring, die daarop eerlang verkregen werd. Eenige punten verdienen echter eene meer bijzondere vermelding.

Toen de Directie op 1 April 1864 hare functien aanvaardde, moest uit den aard der zaak de overgang van de baten en lasten der op 31 Maart geëindigde vroegere Instelling nog geregeld worden. Die overgang werd wel zeer gemakkelijk gemaakt doordien alle aandeelhouders der vroegere Instelling, zonder uitzondering, voor gelijk bedrag, als waarvoor zij in die Instelling aandeel hadden, in de nieuwe Vennootschap hadden deelgenomen; maar behalve dezen was ook het Rijk voor duizend nieuwe aandelen toegetreden, en eene naauwkeurige regeling der belangen van de vroegere en van de nieuwe aandeelhouders werd dus gevorderd.

De bedoelde regeling had, overeenkomstig de Bankwet van 22 December 1863, door de vroegere Directie en de vroegere Commissarissen plaats. De slotbalans der op 31 Maart geëindigde Instelling werd door hare Directie opgemaakt en door hare Commissarissen op 18 April 1864 goedgekeurd.

Overeenkomstig deze balans werden denzelfden dag alle baten en lasten der vroegere Instelling door de Directie der nieuwe Vennootschap overgenomen. Het reservefonds was daarop uitgetrokken voor een bedrag van f2,250,000, dat is 15% van het kapitaal van f15,000,000; en in verband daarmee werd op 25 April 1864 door het Rijk voor de 1000 nieuwe aandelen, nevens f1,000,000 kapitaal, f150,000 als bijdrage tot het reservefonds gestort; waardoor het ten volle gestorte kapitaal onzer Instelling werd gebragt op f16,000,000 met een reservefonds van f2,400,000.

Het Rijk is echter slechts kort aandeelhouder gebleven. Weldra heeft het al zijne aandelen in openbare veiling verkocht; en hoezeer de koopers voor een goed deel reeds tot de aandeelhouders behoorden, is daardoor het getal van aandeelhouders niet onaanzienlijk geklommen. Bij de vestiging onzer Vennootschap bedroeg het: 1795; op het einde van het thans verstreken boekjaar: 2036, waarvan

1177 met minder dan 5 aandelen,

408	"	5	tot	10	"
229	"	10	"	20	"
104	"	20	"	30	"
48	"	30	"	40	"
20	"	40	"	50	"
50	"	50	of	meer	"

Een tweede punt, dat uwe aandacht verdient, is de vaststelling der verhouding, waarin het gezamenlijk bedrag van bankbiljetten, bankassignatiën en rekening-courant-saldo's door munt of muntmateriaal moet gedekt zijn.

Die verhouding is, op voordragt van de Directie, bij Koninklijk Besluit van 16 April 1864 Staatsblad n°. 18 zoodanig bepaald, dat $\frac{2}{5}$ van bedoeld gezamenlijk bedrag steeds door munt of muntmateriaal moet gedekt zijn.

Hierdoor werd eene belangrijke verandering gebragt in de vroeger bestaande regeling. Wel was ook vroeger bij Koninklijk Besluit bepaald, dat de bankbiljetten minstens voor $\frac{2}{5}$

door munt of muntmateriaal moesten gedekt blijven; maar dit betrof alleen de bankbiljetten tot een bedrag van f100,000,000. Daarboven moesten de omlopende biljetten, gulden voor gulden door metaal gedekt zijn. Van bankassignatiën kon toen geen sprake zijn; en van rekening-courant-saldo's werd geheel gezwezen. De Directie had echter steeds begrepen, dat het met den geest van het toen bestaande Bankoctrooi meest overeenkomstig was, om voor de rekening-courant-saldo's eene volle dekking te vorderen, wel niet in metaal, maar in uitgeefbare bankbiljetten, hetwelk hetzelfde gevolg had als waren de rekening-courant-saldo's ten aanzien hunner metaaldekking op gelijke lijn gesteld met omlopende biljetten. Zoolang dus de omlopende biljetten beneden de f100,000,000 bleven, droegen de rekening-courant-saldo's tot uitbreiding der bevoegdheid tot credietoperatiën der Bank bij; maar zoodra de omlopende biljetten reeds op zich zelve dat cijfer overschreden, waren de bedoelde saldo's ten dien opzichte geheel onvruchtbaar; en hoe hoog het gezamenlijk bedrag van omlopende biljetten en rekening-courant-saldo's mogt stijgen, in geen geval mogten de credietoperatiën der Bank hare eigen middelen met meer dan f60,000,000, $\frac{3}{5}$ van f100,000,000, te boven gaan.

Het is deze laatste beperking, welke door de nieuwe regeling is weggefallen. Een voorbeeld zal het belang dezer verandering het best in het licht stellen.

Wanneer het gezamenlijk bedrag van omlopende biljetten, bankassignatiën en rekening-courant-saldo's b. v. f135,000,000 bedraagt, een cijfer nabijkomende aan het gemiddelde bedrag van het afgelopen jaar, zoude vroeger daarvan hoogstens f60,000,000 dat is $\frac{3}{5}$ van f100,000,000 niet door metaal gedekt en dus in disconto- of beleeningsoperatiën geplaatst mogen geweest zijn, terwijl dit thans mag geschieden met f81,000,000, dat is $\frac{3}{5}$ van f135,000,000; dus met f21,000,000 méér dan vroeger.

Welk gebruik de Directie van deze verruiming harer bevoegdheid tot opereren gemaakt heeft, zal later door mij vermeld worden.

Een derde punt, niet minder gewichtig en van veel omslagtiger aard, is de regeling geweest van de Bijbank te Rotterdam en van de Agentschappen op andere plaatsen. Geen onderwerp heeft aan de Directie meer moeite en zorg veroorzaakt.

Reeds den 18^{den} Mei 1864 werd door de gemeenschappelijke vergadering van de Directie en van de Commissarissen het *Reglement voor de inrigting en den werkring der Bijbank en der Agentschappen* vastgesteld, om aan den Koning ter goedkeuring te worden aangeboden, welke goedkeuring bij Koninklijk Besluit van 4 Junij 1864 n°. 41 verleend werd.

In dezelfde gemeenschappelijke vergadering werden de plaatsen bepaald, waar Agentschappen zouden gevestigd worden. Die plaatsen waren: 's Hertogenbosch, Arnhem, Dordrecht, Alkmaar, Middelburg, Utrecht, Leeuwarden, Zwolle, Almelo, Groningen, Meppel en Maastricht.

Hiermede waren de grondslagen der regeling gelegd; maar het moeilijkst gedeelte der taak, de uitvoering, bleef nog over.

De Directie begreep, hoe uiterst veel er aan gelegen was, en voor het publiek, en voor de Bank zelve, dat het bestuur van Bijbank en Agentschappen aan goede handen werd toevertrouwd, en meende dus de grootste zorg te moeten besteden aan de te doene benoemingen.

Bovendien moest de inwendige inrigting dier bijkantoren en hunne administratieve betrekking tot de Hoofdbank in alle bijzonderheden geregeld en moest ook de inwendige inrigting der Hoofdbank zelve, in verband met het bezit van vele bijkantoren, in menig opzicht hervormd worden.

Al de bezwaren, die zich daarbij voordeden zijn echter te boven gekomen. In November werden reeds eenige Agentschappen geopend; in December volgden andere, en met den aanvang van Januarij 1865 de nog overblijvende met de Rotterdamsche Bijbank; zoodat de Nederlandsche Bank sedert den aanvang dezes jaars op veertien plaatsen des Rijks hare kantoren in werking heeft.

Op nog zes en vijftig andere plaatsen heeft de Directie Correspondenten aangesteld. Aan den werkkring dier Correspondentschappen heeft zij echter voor als nog niet de uitbreiding gegeven, welke zij zich voorstelt, dat, immers aan sommige hunner, later welligt zal kunnen gegeven worden. Zij meende, dat het wenschelijk was daartoe niet over te gaan alvorens de Bestuurders der Bijbank en de Agenten, onder welke de Correspondenten ressorteren, meer onderzending zouden hebben opgedaan.

Zooveel de kortheid des tijds toelaat daarover te oordeelen, heeft de Directie alle reden om over de inrigting harer bijkantoren tevreden te zijn. De administratie loopt regelmatig. Dagelijks krijgt zij kennis van hetgeen op elk dier kantoren omgaat. En te oordeelen naar den ijver en de naauwgezetheid waarmede al de leden van het Bestuur der Bijbank en al de Agenten hunne werkzaamheden tot nog toe hebben waargenomen, mag zij vertrouwen, dat zij zich over geen der gedane keuzen zal behoeven te beklagen. Ook bij hare eigene hoofdbeambten, wier werkzaamheden door de oprigting van bijkantoren velerlei wijziging en niet zelden vermeerdering ondergaan hebben, heeft zij eene gewenschte medewerking ondervonden.

Een laatste punt eindelijk, de organisatie onzer Instelling betreffende, waarop ik uwe aandacht wil vestigen, is de aankoop en inrigting van de bankgebouwen.

De Agentschappen hebben te dien opzichte weinig moeite gegeven, omdat daarvoor althans aanvankelijk geen aan de Bank in eigendom toebehoorende en opzettelijk voor bankgebruik ingerigte gebouwen noodzakelijk schenen.

Maar ten aanzien der Bijbank te Rotterdam was zulks wel het geval. Reeds de vroegere Directie der Bank had dit begrepen, en had, nadat de Bankwet afgekondigd en dus het eerlang tot stand komen van eene Bijbank te Rotterdam tot zekerheid geworden was, van eene zich schaars voordoende gelegenheid gebruik gemaakt om een uitnemend geschikt en goed gelegen pand aan te koopen. De prijs van f 110,000, daarvoor betaald, was zeker naar den marktprijs van huizen zeer hoog, en de kosten moesten nog verhoogd worden door noodzakelijke verbouwingen; maar toch mogen wij ons verheugen, dat die aankoop in tijds geschied is. De Bijbank had anders onmogelijk op den gestelden tijd geopend kunnen worden, zonder voorloopig een hulplocaal voor haar in te rigten. Dit zou veel ongerief veroorzaakt hebben; en de kosten van zoodanigen maatregel, gevoegd bij die van aanbouw van een geheel nieuw loaal, welke aanbouw dan noodzakelijk zou geworden zijn, zouden buiten twijfel veel hooger geweest zijn, dan zij thans, ook na voltooiing der verbouwing van het aangekochte perceel, zullen zijn.

Hier ter stede was de moeilijkheid om in de behoefte van een goed bankgebouw te

voorzien nog veel grooter, omdat de ruimte die hier vereischt wordt veel aanzienlijker is.

Tot nog toe had de Bank haar lokaal van het Rijk in bruikleen, zonder huur, maar onder den last van onderhoud. Die toestand kon echter niet langer voortduren. Op zich zelf zou dit geen groot bezwaar hebben opgeleverd; want het Rijk was bereid het tegenwoordig lokaal aan de Bank te verkoopen. Ernstiger was het bezwaar, dat dat lokaal sedert lang gebleken was geheel onvoldoende te zijn ter bewaring en bewerking van groote hoeveelheden van munt of muntmateriaal, dat het, reeds thans voor eene doeltreffende inrigting der bureaux weinig geschikt, bij de toenemende behoefte aan bureau-ruimte ook daarvoor weldra ten eenenmale onvoldoende zou worden, en dat geheele herbouw van een zoo bekrompen lokaal, terwijl het in gebruik bleef, ondoenlijk was. Elders genoegzame en ter goeder plaatse gelegen ruimte te vinden ter stichting van een geheel nieuw gebouw, bleek, na herhaalde pogingen, evenmin mogelijk te zijn, tenzij men tot geheel buitensporige geldelijke opofferingen wilde besluiten.

Alzoo aan alle zijden van moeilijkheden omgeven, is de Directie in onderhandeling met de Regering getreden, welke tot de slotsom geleid heeft, dat de Bank van het Rijk heeft aangekocht, niet alleen het tegenwoordig banklokaal met de woonhuizen van President en Secretaris, maar bovendien de daar achter en naast gelegen gebouwen, tot nog toe voor de administratie van het Grootboek en voor de rentebetaling van de nationale schuld in gebruik, met nog twee tusschenliggende woonhuizen, welke mede aan het Rijk toebehoorden.

Door dezen aankoop is thans voldoende ruimte verkregen om de bezwaren van herbouw van in gebruik zijnde lokalen althans zeer te verminderen. Geheel weggenomen zijn die bezwaren daardoor echter niet, en de kosten zullen een hoog cijfer bereiken. Want, nadat reeds tot aankoop de som van *f*276,575 betaald is, zal een nog veel aanzienlijker som moeten besteed worden tot herbouw der aangekochte perceelen, van welke slechts een zeer klein deel behouden kan blijven. Intusschen de Directie houdt zich overtuigd, dat elders een geheel nieuw bankgebouw te stichten nog veel grooter uitgaven zou vereischt hebben, en zij heeft het vooruitzicht, dat door uitvoering van het thans beraamde plan op een bij uitstek goed gelegen plaats een onzer Instelling allezins waardig gebouw zal verrijzen en alzoo in eene sedert lang gevoelde behoefte zal voorzien worden.

Hiermede M. H. heb ik u medegedeeld, wat ik kon nagaan, dat ten aanzien der huishoudelijke belangen onzer Instelling uwe aandacht waardig was. Thans wil ik overgaan tot het bespreken der operatiën van het afgelopen jaar.

Dat jaar ving aan in een tijdperk van levendige credietvraag en hoogen rentestand, hetwelk toen reeds lang geduurd had, en waarin het in discontering en beleening opererend kapitaal der Bank hooger dan ooit vroeger gestegen was. Wel was dat kapitaal in de laatste weken iets gedaald; maar bij de sluiting van het vorig boekjaar bedroeg het toch nog *f*70,371,961.45⁵; en volgens de toen nog geldende regeling der verpligte metaaldekking van omlopende biljetten en rekening-courant-saldo's, was het nog beschikbaar kas-saldo slechts *f*7,056,289.

Dit beschikbaar kas-saldo zou zelfs bedenkelijk laag geweest zijn, had niet de Directie

reeds toen kennis gedragen, dat ook de Regering eene verruiming van de bevoegdheid tot opereren der Bank wenschelijk oordeelde. Die verruiming volgde, gelijk ik u straks reeds mededeelde, den 16^{den} April; en naar den nieuwen maatstaf berekend, was het beschikbaar kas-saldo niet f7,056,289 maar f33,804,029.

Er bestond dus geene reden om vooreerst eene onze krachten te boven gaande toename van operaties te vreezen en den reeds hoogen rentestand van 5% voor wisseldisconto en effectenbeleening en 5½% voor promessendisconto en goederenbeleening nog te verhoogen.

Maar aan den anderen kant was renteverlaging ook onraadzaam, daar onze metaalvoorraad op den duur dalende bleef en het minimum van rente bij de banken van Engeland en Frankrijk 6% was, en zelfs eerlang in Frankrijk tot 8%, in Engeland tot 9% verhoogd werd, zoodat ons minimum van 5%, met een verschil van slechts ½% tusschen minimum en maximum, zeer matig was.

De disconteringen en beleeningen vertoonden dan ook weldra weder eenen sterken vooruitgang en het beschikbaar kas-saldo eene sterke vermindering, totdat de eerste op 7 Mei boven f81,000,000 stegen, en het beschikbaar kas-saldo terugzonk tot beneden f27,000,000, of zelfs, wanneer men, gelijk in de wekelijksche aankondigingen van het cijfer van munt en muntmateriaal geschiedt, van de kas alle kaswaarden, die niet werkelijk metaal waren, aftrok, nauwelijks f26,000,000 meer bedroeg.

Toen kwam er eene tijdelijke ontspanning, en toen op 20 Junij de disconteringen en beleeningen tot f70,300,000 gedaald waren en het beschikbaar kas-saldo tot omstreeks f29,500,000, en, als zuiver metaal-saldo, tot f28,000,000 geklommen was, terwijl in Engeland en Frankrijk het minimum der rente van 9 en 8% tot 6% was teruggebracht, werd op 21 Junij onze discontorente van 5 en 5½% op 4½ en 5% verminderd, hoezeer de beleeningrente op 5 en 5½% bleef.

Op dien stand is de rente gebleven tot 1 September, toen de disconteringen en beleeningen den vorigen dag het cijfer van f77,600,000 bereikt hadden, en het beschikbaar kas-saldo weinig meer dan f21,000,000 bedroeg en als metaal-saldo reeds aanmerkelijk beneden f20,000,000 gedaald was.

Toen werd ook de discontorente weder op 5 en 5½% verhoogd; en van dat tijdstip af had eene gestadige verhooging der rente plaats tot dat zij op 14 October haar hoogsten stand van 7%, als minimum en maximum tevens, zoo voor beleeningen als voor disconteringen, bereikte.

Niettegenstaande deze sterke renteverhooging bleef het gezamenlijke cijfer van disconteringen en beleeningen vooreerst nog steeds klimmen tot dat het op 4 November zijn hoogste peil bereikte van f86,768,122 en bleef het beschikbaar kas-saldo steeds dalen tot dat het op 3 November op zijn laagste peil kwam van f16,617,577, of als zuiver metaal-saldo van f15,854,921.

Eindelijk kwam echter ook toen ontspanning. Toen op het laatst der gezegde maand November de disconteringen en beleeningen weder tot omstreeks f81,000,000 waren teruggegaan en het beschikbaar kas-saldo tot omstreeks f21,500,000, en als metaal-saldo tot omstreeks f20,000,000 was toegenomen, werd onze rente algemeen op 6½% teruggebracht;

en van dien tijd af werd zij telkens op nieuw verlaagd tot dat op 24 Maart het tegenwoordig peil bereikt werd, namelijk voor wisseldisconto $3\frac{1}{2}\%$ voor promessendisconto en voor beleening zoo op effecten als op goederen 4% .

Kort daarop daalde het cijfer der disconteringen en beleeningen op zijn laagsten, en steeg tevens dat van het beschikbaar kas-saldo tot zijn hoogsten stand gedurende het boekjaar; en deze cijfers verschillen slechts weinig van die der sluiting op 31 Maart, toen de disconteringen en beleeningen f61,792,286.80⁵ waren, en het beschikbaar kas-saldo f36,824,994 of als zuiver metaal-saldo f35,699,139 was.

De volgende staat geeft u een overzicht van den afwisselenden rentestand gedurende het geheele boekjaar.

NEDERLANDSCHE BANK.

DATUM DER VERANDERING.	Disconto		Beleening		
	VOOR		OP		
	WISSELS.	PROMESSEN.	EFFECTEN.	GOEDEREN.	SPECIE.
5 December 1863.	5	$5\frac{1}{2}$	5	$5\frac{1}{2}$	1
21 Junij 1864.	$4\frac{1}{2}$	5	"	"	"
1 September "	5	$5\frac{1}{2}$	"	"	"
13 " "	$5\frac{1}{2}$	6	$5\frac{1}{2}$	6	"
29 " "	6	$6\frac{1}{2}$	6	$6\frac{1}{2}$	"
7 October "	$6\frac{1}{2}$	7	$6\frac{1}{2}$	"	"
14 " "	7	"	7	7	"
30 November "	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$	"
23 December "	6	"	"	"	"
31 " "	$5\frac{1}{2}$	6	6	6	"
11 Januarij 1865.	5	$5\frac{1}{2}$	$5\frac{1}{2}$	$5\frac{1}{2}$	"
27 " "	$4\frac{1}{2}$	5	5	5	"
18 Februarij "	4	$4\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$	"
24 Maart "	$3\frac{1}{2}$	4	4	4	"

Het zal welligt sommigen uwer verwonderen, dat, terwijl toch nog altijd een aanzienlijk beschikbaar kas-saldo overbleef, de Directie desniettemin in het najaar tot zoo sterke renteverhooging meende te moeten overgaan. Ter verklaring hiervan zijn de volgende omstandigheden in het oog te houden.

Er was in den laatsten tijd, vooral door de vestiging van groote internationale crediet-

maatschappijen, een veel naauwer verband ontstaan tusschen onze credietmarkt en die van andere landen. De Bank moest dus wel, om niet door credietaanvragen overvleugeld te worden, althans op zekeren afstand den buitenlandschen rentestand volgen; en toen alhier de rente op haar hoogste peil van 7% als minimum en maximum gebragt werd, was het minimum in Frankrijk en Engeland reeds tot 8 en 9% geklommen.

Ten andere was de metaalvoorraad der Bank reeds sedert lang verminderend geweest en nam die vermindering in den laatsten tijd sterk toe. Het gezamenlijk bedrag van kas en muntmateriaal was op 2 Maart 1863 omstreeks f116,000,000 geweest. Bij den aanvang van het thans afgelopen boekjaar was dit bedrag reeds verminderd op f91,796,950 en op 31 Augustus, toen den volgenden dag de eerste renteverhoging plaats had, op f75,486,137. Zijn laagste peil was op 6 October, namelijk f71,368,333. En trok men van de kas de kaswaarden af die niet werkelijk metaal waren, dan verkreeg men voor den zuiveren metaalvoorraad op 3 October een cijfer van slechts f70,001,615.

Daarbij was het aan de Directie bekend, dat eerlang van Gouvernementswege nog voor een bedrag van vele millioenen specie, ter verzending naar Indië, van de Bank zou gevraagd worden; en al mogt die specie uitvoer tot geene vermeerderde credietaanvragen leiden, maar alleen vermindering der rekening-courant-saldo's ten gevolge hebben, door elke vermindering der rekening-courant-saldo's met f1,000,000, zou de nog overblijvende operatiekracht der Bank met f600,000 verminderen.

Het was dus, wilde men niet de operatiekrachten der Bank langs dien weg althans tijdelijk zeer zien afnemen, alleziens wenschelijk, dat niet alleen alle uitvoer van muntmateriaal vooreerst ophield, maar dat zelfs weldra een tegenstroom van muntmateriaal de wegvloeiende specie kwam vervangen; doch daarop viel niet te rekenen, zoolang de rentestand hier te lande al te zeer beneden dien van het buitenland bleef.

Verder mag ook niet uit het oog verloren worden, dat, al moge onze Bank kunnen geacht worden aan hare roeping, om het algemeen verkeer met een volkomen solide fiduciair ruilmiddel te voorzien, genoegzaam te voldoen, indien zij slechts zorgt, in hare credietoperatiën de wettelijk voorgeschreven grenzen nimmer te overschrijden, hoe dicht zij tot die grenzen ook nadere; zij daarnevens nog eene andere roeping heeft, namelijk om als groote credietinstelling zooveel mogelijk nut te stichten, en dat, om in dit opzigt aan hare roeping te beantwoorden, het wenschelijk is, dat zij, zeldzame tijden van algemeene credietpaniek uitgezonderd, in hare credietoperatiën steeds op zekeren afstand van de wettelijk haar gestelde grenzen verwijderd blijve. De gegronde overtuiging toch, welke hierdoor bij het publiek onderhouden wordt, dat de Bank steeds in staat blijft en zal blijven om hare credietoperatiën regelmatig voort te zetten, is in alle tijden van groote waarde, en is in tijden van spanning de beste waarborg tegen het ontstaan van eene credietpaniek met al hare noodlottige gevolgen. En wanneer desniettemin door een zamenloop van ongunstige omstandigheden zoodanige paniek ontstaat, dan stelt het bezit van nog beschikbare hulpbronnen van crediet de Bank in staat om in die moeilijke tijden buitengewone hulp te verschaffen en daardoor de kracht van den storm aanmerkelijk te breken.

Dat nu in het najaar van 1864 groote spanning en wezenlijk gevaar voor een met

paniek vergezelde crisis bestond, viel niet te ontkennen. Het karakter der credietvraag was veranderd. Oorspronkelijk gegrond op te regt of ten onregte gekoesterde verwachtingen van met de opgenomen kapitalen groote winsten te zullen maken, had die vrijwillige credietvraag bij velen plaats gemaakt voor eene verpligte vraag, die haar grond had in de onmogelijkheid om uit eigen middelen aan loopende verbindtenissen te voldoen, zonder door gedwongen realisatiën al te groote verliezen te lijden. In zulke omstandigheden kan de minste schok een paniek doen ontstaan en het zoo ingewikkelde credietgebouw tijdelijk doen ineen storten. Dit laatste heeft gelukkig niet plaats gehad. De spanning is later door ontspanning gevolgd, zonder dat die overgang met groote rampen is vergezeld gegaan. Maar daarom mag de behoedzaamheid der Bank niet ijdel genoemd worden. Men mag veeleer aannemen, dat zij het hare er toe heeft bijgedragen om dien gunstigen afloop te bevorderen.

Eindelijk was er in het najaar van het afgelopen jaar nog eene bijzondere reden voor de Bank om voorzigtigheid in de uitbreiding harer operatiën in acht te nemen. Zij was op het punt, tot de vestiging van dertien bijkantoren op andere plaatsen des Rijks over te gaan, en het was onmogelijk vooruit te zien, welken invloed dit op de credietaanvragen zoude hebben. Bij die onzekerheid was het noodig ruime credietmiddelen beschikbaar te houden.

De behoedzaamheid, door de Bank in acht genomen, heeft haar echter niet verhinderd hare operatiën over het geheel verder uit te breiden dan ooit vroeger door haar gedaan werd. De disconteringen en beleeningen klommen op 4 November tot f86,768,121.87, en beliepen gemiddeld f74,642,392, dat is ruim $4\frac{1}{2}$ maal het kapitaal der Bank, terwijl het reservefonds bovendien grootendeels belegd bleef. Het hoogste cijfer overschreed het hoogste cijfer van vroeger met omstreeks f10,500,000 het gemiddelde het hoogste gemiddelde van vroeger met omstreeks f12,000,000. Andere cijfers kunnen evenwel daarmede de groote soliditeit doen kennen welke onze instelling steeds bleef kenmerken. Tegenover een gemiddeld bedrag van omlopende biljetten, assignatiën en rekening-courant-saldo's van f138,457,859 stond een gemiddeld cijfer van kas en muntmateriaal van f81,624,209 dat is omstreeks 59%; en zelfs de ongunstigste verhouding, in het begin van November, bleef nog omstreeks 52%.

Na u een algemeen overzicht gegeven te hebben van den gang der operatiën van de Bank, wil ik de afzonderlijke soorten van hare handelingen en bemoeijingen nog meer in bijzonderheden u voorstellen.

De disconteringen beliepen in haar geheel f238,615,603, in 64,615 stukken, aangeboden bij 9,090 aanvragen. Het gemiddeld bedrag van elk stuk was f3,692.88; de gemiddelde looptijd 68 dagen.

Het hoogste cijfer van disconteringen gaf de maand October, namelijk f27,207,472, het laagste Februarij f15,711,896. Het gemiddelde cijfer was per maand f19,884,633 en per werkdag f769,727 verdeeld in 208 stuks en 29 aanvragen.

De portefeuille aangevangen met f45,283,888.44⁵ steeg aanvankelijk tot f54,115,337 op 7 Mei, en daalde toen weder op f40,778,264 op 29 Junij. Gedurende de zomermaanden

had slechts geringe verandering plaats; maar in het najaar steeg het cijfer andermaal tot dat het op 4 November zijn hoogste peil van f54,658,272 bereikte. Toen viel een nieuwe daling in, die aanhield tot aan het einde van het boekjaar. Het laagste cijfer was op 27 Maart f34,320,801 het slotcijfer f35,496,489. Het gemiddeld bedrag was f45,084,107 omstreeks f4,000,000 hooger dan in het vorige jaar.

De veranderingen in den rentevoet heb ik u reeds boven medegedeeld. Opmerking verdient daarbij, dat terwijl gewoonlijk voor promessen en daarmede gelijk gesteld papier $\frac{1}{2}\%$ hooger rente berekend wordt dan voor wisselbrieven met drie handteekeningen, in het afgelopen jaar, van 14 October tot 31 December, de rente voor alle soorten van papier gelijk geweest is. De beweegreden tot die afwijking van de gewoonte was gelegen in de zucht der Directie, om bij de noodzakelijk geachte renteverhooging, onzen plaatselijken goederenhandel zoo veel mogelijk te sparen.

Aan den anderen kant heeft de Directie gedurende het zoo even genoemde tijdperk, even als in vroegere jaren in soortgelijke omstandigheden, meer dan gewone gestrengheid in acht genomen in het weren van papier, in welken vorm ook opgemaakt en van welke goede handteekeningen ook voorzien, dat met grond kon vermoed worden geene werkelijke handelsoorzaak te hebben, maar alléén aan credietbehoefte zijnen oorsprong verschuldigd te zijn. Zij is echter ook in het weren van zoodanig papier met groote gematigdheid te werk gegaan, door de belanghebbenden zoo veel mogelijk vooraf te waarschuwen, door het bedoelde papier, immers voor zoover het waarborgen van soliditeit aanbood, te blijven aannemen van personen, van wie het kon geacht worden door het gewone handelsverkeer in handen te zijn gekomen, zonder dat zij met de creatie er van in verband stonden, en door het ook van de zoodanigen, aan wie dit laatste niet kon gezegd worden, te blijven aannemen, wanneer het bleek, dat weigering tot ernstige ongelegenheid zou kunnen leiden.

Op de gediscoteerde wisselbrieven zijn geene verliezen geleden; maar van de promessen is, door staking van betalingen van 5 firma's een buitengewoon hooge som, namelijk f196,924.17, verdeeld in 27 stukken, op den vervaldag onbetaald gebleven, zonder door de discontanten te kunnen ingetrokken worden.

Die som is echter niet geheel als verlies te beschouwen; en in de schade is voor een klein deel ook te gemoet gekomen, doordien van vroeger onbetaald gebleven stukken iets meer is ingekomen, dan waarop bij den aanvang des jaars gerekend was. De som, die als verlies op discontering is afgeschreven, bedraagt f138,027.78⁵.

Het zal in volgende jaren niet onbelangrijk voor u zijn, het aandeel te vernemen, dat elk der bankkantoren aan de disconteringen, gelijk ook aan de overige operatien, gehad heeft. De tijd gedurende welken in het afgelopen jaar de bankkantoren buiten Amsterdam werkzaam zijn geweest, is echter nog te kort geweest, om uit hetgeen zij daarin verrigften eenige waarde hebbende slotsommen te kunnen afleiden.

Ik bepaal mij daarom ditmaal, zoo ten aanzien der disconteringen als met betrekking tot de overige operatien, tot mededeeling van gezamenlijke cijfers, zonder splitsing naar de onderscheidene bankkantoren.

De effectenbeleeningen waren zeer aanzienlijk. Het boekjaar ving aan met f18,221,700 en eindigde met f20,058,370; maar in dien tusschentijd had eene sterke vermeerdering plaats gehad, zoodat het gemiddelde cijfer f23,312,511 beliep, dat is f7,700,000 meer dan in het vorige jaar.

Het laagste bedrag was f18,160,100 op 4 April. Van toen af had gestadige stijging plaats, zonder dat, als bij de disconteringen, in den zomer tijdelijke teruggang waar te nemen viel; en op 17 September werd het hoogste peil bereikt van f30,490,015. Daarna bleef het cijfer dalende tot op het einde van het boekjaar.

Bij vergelijking der dagteekeningen kan het u blijken, dat terwijl de vermindering der operatiën in de disconteringen eerst na 4 November begon, die vermindering in de effectenbeleeningen reeds na 17 September, en dus zeven weken vroeger, begonnen was.

De oorzaak ligt daarin, dat, ten aanzien der effectenbeleeningen reeds vroeger en krachtiger afweringsmiddelen zijn aangewend, dan ten aanzien der disconteringen. Toen namelijk reeds in den nazomer meer en meer kenteekenen van een naderende crisis zich vertoonden, gaf de Directie aan de belanghebbenden te kennen, dat zij niet alleen vooreerst ongeneigd was om nieuwe, zeer groote effectenbeleeningen te sluiten, vooral wanneer deze, blijkens de aangeboden onderpanden of uit andere omstandigheden, met grond vermoed konden worden voor buitenlandsche rekening aangevraagd te worden, maar dat zij ook wenschte, dat zoodanige beleeningen, voor zoover zij loopende waren, op den vervaltijd geheel of althans gedeeltelijk afgelost zouden worden.

Hoezeer ook dit met veel gematigdheid is toegepast, en niet zelden groote beleeningen van de bedoelde soort nog verlengd, of zelfs nieuwe gesloten zijn, wanneer de weigering ernstige moeilijkheden dreigde te veroorzaken, heeft echter die maatregel het gewenschte gevolg gehad van weldra het bedrag van groote effectenbeleeningen aanmerkelijk te doen dalen en daardoor gelegenheid te geven, om niet alleen de disconteringen, en gelijk wij later zullen opmerken ook de goederenbeleeningen zonder bezwaar te zien stijgen, maar ook om effectenbeleeningen van klein of althans matig bedrag gaaf te kunnen blijven aannemen.

Intusschen had het de aandacht der Directie getrokken, dat ook de aanvragen om effectenbeleening van kleine binnenlandsche speculanten reeds sedert eenigen tijd de strekking hadden om telkens toe te nemen, waardoor, ook onafhankelijk van straks bedoelde groote posten, het cijfer van effectenbeleeningen, boven de vroeger gewone verhouding tot dat van disconteringen, vermeerderde.

Ten einde die strekking eenigermate te beteugelen of althans niet aan te moedigen, meende zij de voorwaarden van effectenbeleening in het algemeen niet te gemakkelijk te moeten stellen.

Daartoe heeft gestrekt, dat de rente van effectenbeleening, die in den regel met die van wisseldisconto wordt gelijk gesteld, dit jaar van 21 Junij tot 1 September, en van 31 December tot het einde des boekjaars $\frac{1}{2}$ % hooger gesteld is, en dat, hoezeer ten aanzien van de aanneming van binnenlandsche effecten steeds groote vrijgevigheid betoond is, onderscheidene buitenlandsche effecten, of geheel geweigerd, of niet dan met een verhoogd surplus toegelaten zijn.

Dat deze beperkende maatregelen niet al te gestreng zijn geweest, daarvan kan ten bewijze strekken dat, hoezeer bij de sluiting van het boekjaar slechts zeer weinig groote posten meer loopende waren, het bedrag der effectenbeleeningen toch nog met ruim *f*1,800,000 het cijfer waarmede het jaar aanving overschreed, en het getal posten in den loop van het jaar van 1161 tot 1284 vermeerderd is.

Verliezen zijn op de effectenbeleeningen niet geleden.

De goederenbeleeningen bedroegen bij het begin van het boekjaar *f*6,787,373 en bij het einde *f*5,896,925. Haar gemiddeld cijfer was *f*6,064,036 slechts *f*150,000 boven dat van het vorige jaar.

De laagste stand is geweest op 24 Augustus *f*5,246,310, de hoogste op 21 Januarij *f*7,023,945. De sterkste stijging der goederenbeleeningen heeft dus, gelijk reeds zoo even door mij werd aangeduid, plaats gehad in een tijdperk toen de effectenbeleeningen reeds zeer afnemende waren.

Ook op haren hoogsten stand zijn echter de goederenbeleeningen steeds matig in bedrag gebleven. Ten haren aanzien heeft er dus geen grond bestaan, zoo als dit ten aanzien der effectenbeleeningen het geval was, om de rente, in verhouding tot die van disconteringen, hooger te stellen dan gewoonlijk pleegt te geschieden. Integendeel, de Directie wenschte evenmin de goederenbeleeningen als de discontering van goederenpromessen boven mate door renteverhoging te drukken; en heeft daarom van 7 October tot het einde van het boekjaar de rente van goederenbeleening met die van effectenbeleening en van 14 October tot 31 December zelfs met die van wisseldiscontering gelijk gesteld, hoezeer de risico's aan goederenbeleening verbonden vroeger maar al te zeer door haar ondervonden zijn.

In het afgelopen jaar is echter de Bank ook op goederenbeleening van verliezen bevrijd gebleven.

De speciebeleeningen der wisselaars, voor welke bij voortduring slechts 1 % rente berekend werd, bedroegen bij den aanvang van het jaar *f*90,000 en bij de sluiting *f*252,700. Zij wisselde af van *f*86,500 op 30 Junij tot *f*285,125 op 6 Januarij, en waren gemiddeld *f*181,738, dat is *f*64,000 hooger dan in het vorige jaar.

Zoo onbelangrijk als de metaalbeleeningen der Bank altijd blijven, zoo belangrijk pleegt haar metaalhandel te zijn. Ook in het afgelopen jaar was dit weder het geval.

Dat jaar ving aan met een bedrag van zilver en goud in den vorm van baren of vreemde muntspecien van *f*57,602,884.84⁵ en eindigde met *f*63,348,113.11⁵. De handel was echter veel belangrijker dan uit deze vermeerdering der hoeveelheid met *f*5,743,228.27 kan blijken.

Door de Bank werd gekocht voor omstreeks *f*24,300,000 en verkocht voor omstreeks *f*5,400,000. Dit zou eene vermeerdering van *f*18,900,000 hebben te weeg gebracht; en dat die vermeerdering zooveel minder heeft bedragen is hieruit ontstaan, dat de Bank voor omstreeks *f*13,200,000 van haren voorraad tot Nederlandsche specie heeft doen vermunt.

De metaalhandel der Bank heeft, gelijk trouwens gewoonlijk het geval is, bijna uitsluitend zilver betroffen. Van goud, heeft zij slechts voor omstreeks *f*100,000 gekocht en niets verkocht.

Zij koopt en verkoopt het zilver in den regel bij de wigt. Alleen de Mexicaansche piasters eene in Achter-Azië zeer gezochte muntsoort, maken daarop eene uitzondering en worden per stuk verhandeld. Doch ook in dat artikel is in het afgelopen jaar weinig omgegaan. De Bank kocht slechts voor omstreeks *f*400,000, zonder iets te verkoopen.

De hoofdhandel had dus plaats in zilver bij de wigt. De Bank verkoopt slechts wanneer zij dat geraden oordeelt, en tegen verschillende prijzen, die gewoonlijk afwisselen tusschen *f*105 en *f*106 per Ned. pond fijn. Maar zij is altijd bereid tot koopen, en wel tot den vasten prijs van *f*104.65 per Ned. pond fijn, een prijs, die haar in staat stelt, maar ook weinig meer dan in staat stelt, om zonder verlies te doen munten. Tot dien prijs koopt zij al wat haar aangeboden wordt; maar aan den anderen kant tracht zij nooit, hoe hoog de behoefte aan versterking van haren metaalvoorraad schijne te klimmen, metaal tot zich te trekken door een hooger prijs te betalen. Zij vertrouwt er op, dat bij werkelijke behoefte de gewone loop des handels dat artikel van zelf tegen den eenmaal vastgestelden prijs zal aanvoeren, en acht het eenige doeltreffende middel, om dezen gang van zaken te bevorderen, gelegen in beperking der credietoperatiën door verhoogen van den rentestand.

Het afgelopen jaar heeft weder op merkwaardige wijze de juistheid dier beschouwing bevestigd. Van het begin van het boekjaar tot het einde van Julij hadden inkoopen en verkoopen genoegzaam tegen elkander opgewogen. Er was voor omstreeks *f*800,000 gekocht en op andere tijden verkocht. Maar in Augustus ontstond een sterke vraag ten uitvoer, zoodat, niettegenstaande de verkoopprijzen der Bank buitengewoon hoog gesteld werden, gedurende Augustus en September voor omstreeks *f*4,600,000 werd verkocht. Daarbij kwam de gestadige uitvoer van Nederlandsche specie naar Indie, werwaarts van 1 April tot 30 September regstreeks uit de Bank *f*14,000,000 was heengevloeid. Het gezamenlijk bedrag van kas en muntmateriaal was door een en ander van *f*91,800,000 tot *f*72,000,000 gedaald.

Intusschen was de Bank op 1 September begonnen de rente te verhoogen en was daarmee voortgegaan; en weldra deed de invloed van dien maatregel zich gevoelen.

In October werd, niet alleen geheel geen muntmateriaal meer uitgevoerd, maar terwijl nog in September tot prijzen van nabij *f*106 per Ned. pond fijn vrij aanzienlijke hoeveelheden van de Bank waren afgenomen, werd reeds in October weder voor omstreeks *f*2,000,000 tot den vasten koopprijs van *f*104.65 per Ned. pond fijn van buiten aangebragt; en die aanvoer breidde zich weldra zoo zeer uit en hield zoo zeer aan, dat de aangevoerde hoeveelheid van het begin van October tot het einde van het boekjaar omstreeks *f*23,100,000 of, daaronder begrepen de *f*400,000 aangekochte piasters en goud, omstreeks *f*23,500,000 bedroeg; eene hoeveelheid voldoende, om het vroeger uitgevoerde muntmateriaal en de reeds uitgevoerde Nederlandsche specie te vergoeden, en om bovendien nagenoeg op te wegen tegen de *f*8,100,000 welke nog na 1 October in Nederlandsche specie naar Indië werd uitgevoerd.

De slotsom is geweest, dat, niettegenstaande een uitvoer van muntmateriaal van

f5,400,000 en van Nederlandsche specie naar Indië van f22,000,000; het gezamenlijk bedrag van kas en muntmateriaal, dat bij den aanvang des jaars f91,696,949.37 geweest was, bij de sluiting weder tot f89,661,888.46⁵ teruggekomen was.

De juiste vermeerdering en vermindering van den voorraad van zilver bij de wigt kan u uit den volgende staat blijken.

MUNTMATERIAAL 1864/65.

Ned. pond fijn zilver.

TIJDVAK.	Vermeer- dering.	Vermindering.	
		VERKOCHT.	VERMUNT.
April 1864.	407	1,370	—
Mei "	5,958	—	—
Junij "	433	3,567	—
Julij "	500	2,853	—
Augustus "	17	29,890	—
September "	—	13,905	14,652
October "	19,855	—	18,766
November "	64,962	80	9,371
December "	30,292	—	18,986
Januarij 1865.	53,771	—	19,391
Februarij "	35,258	—	19,184
Maart "	16,807	—	28,398
1864/65	228,260	51,665	128,748

Vermeerdering	228,260
verkocht	51,665
vermunt	128,748
Vermindering	180,413
Vermeerdering	47,847

Na hetgeen ik u zoo even en ook reeds in het begin van dit verslag, omtrent het gezamenlijk bedrag van kas en muntmateriaal, heb medegedeeld, zal het onnoodig zijn in vele bijzonderheden omtrent de kas afzonderlijk te treden.

Aangevangen met *f*34,194,064.92⁵ was zij bij de sluiting *f*26,315,775.33. Zij bewoog zich tusschen *f*20,249,340 op 13 December en *f*35,894,741 op 4 April. Haar gemiddeld bedrag was *f*25,430,420.

Maar bij het bezit van eene groote hoeveelheid van muntmateriaal dat door vermunting binnen zeer korten tijd in kas te herscheppen is, kan het voor de Bank tamelijk onverschillig zijn, hoe veel op een gegeven oogenblik hare werkelijke kas bedraagt.

Sedert de opening der bijkantoren bestaat op 14 plaatsen van ons land gelegenheid om bankbiljetten tegen specie te verwisselen. De speciekas der Bank heeft echter daardoor geene vermindering ondergaan. Want nevens de gelegenheid tot verwisseling van biljetten tegen specie, bestaat ook die tot verwisseling van specie tegen biljetten, en, op ééne uitzondering na, is bij alle bijkantoren van deze laatste gelegenheid meer gebruik gemaakt dan van de eerste, zoodat door de plaats gehad hebbende verwisselingen bij de bijkantoren de speciekas vermeerderd, in plaats van verminderd is.

De omlopende bankbiljetten, bij den aanvang *f*105,302,160 waren bij de sluiting *f*103,109,925. Zij wisselden af van *f*97,425,705 op 27 December tot *f*119,854,470 op 4 Mei. Hun gemiddeld bedrag was *f*104,859,994 dat is *f*1,900,000 minder dan in het vorige jaar.

Bij alle kantoren der Bank bestaat ook de gelegenheid om de eene soort van biljetten tegen eene andere te verwisselen. Het publiek heeft het dus geheel in zijne keus, van welke soort van biljetten het zich wil bedienen.

Tot nog toe is het gebruik dat van die gelegenheid gemaakt is, zeer verschillend geweest. Terwijl bij sommige Agentschappen, en vooral bij de Bijbank te Rotterdam, veel kleine biljetten gevraagd werden, is bij de meeste Agentschappen tot nog toe de vraag naar groote stukken sterker geweest, dan naar kleine. Dit laatste heeft echter waarschijnlijk in toevallige en voorbijgaande omstandigheden zijn oorzaak gehad. Te oordeelen naar de ondervinding van de laatste jaren, verwacht de Directie, dat op den duur de kleine stukken meer zullen toenemen, dan de groote.

De verhouding der onderscheidene soorten was op 31 Maart, als volgt:

Biljetten van	31 MAART 1864.			31 MAART 1865.		
	Aantal.	Bedrag.	Verhouding van het bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Verhouding van het bedrag.
1000	28,137	f 28,137,000	26.70	27,493	f 27,495,000	26.67
500	15	7,500	—	14	7,000	—
300	62,274	18,682,200	17.80	53,584	16,075,200	15.60
200	96,893	19,378,600	18.40	86,842	17,368,400	16.80
100	196,503	19,650,300	18.60	204,532	20,453,200	19.85
80	47	3,760	—	46	3,680	—
60	132,029	7,921,740	7.50	147,258	8,835,480	8.58
40	138,054	5,522,160	5.20	154,511	6,180,440	6.00
25	239,956	5,998,900	5.80	267,741	6,693,525	6.50
	893,908	f 105,302,160	100	942,021	f 103,109,925	100
CIRCULATIE f 105,302,160				CIRCULATIE f 103,109,925		
Aantal.				Aantal.		
1000—100 383,822				1000—100 372,465		
80— 25 510,086				80— 25 569,556		
893,908				942,021		
Bedrag.				Bedrag.		
1000—100 f 85,855,600				1000—100 f 81,396,800		
80— 25 " 19,446,560				80— 25 " 21,713,125		
f 105,302,160				f 103,109,925		
Verhouding van het bedrag.				Verhouding van het bedrag.		
1000—100 81.50 pCt.				1000—100 78.94 pCt.		
80— 25 18.50 "				80— 25 21.06 "		
100				100		

De Directie ondervindt bij toeneming het ongerief van de gewoonte van velen, om, bij verzending van bankbiljetten, die stukken door te snijden en de halve biljetten met verschillende gelegenheid te verzenden.

De kans, dat iemand zich door diefstal van verzonden bankbiljetten verrijke, moge

hierdoor verminderen; maar met de kans om door diefstal schade te lijden is dit niet het geval, want hij, die zich bedriegelijk van een brief met bankbiljetten heeft meester gemaakt, zal, ontekkende dat hij slechts halve stukken heeft, die welligt vernietigen of bewaren, maar zeker hoogst zelden ze aan den wettigen eigenaar doen toekomen.

Integendeel, het gevaar om op die wijze, of ook, zonder gepleegden diefstal, door toeval, schade te lijden, verdubbelt in zeker opzigt door de dubbele verzending. Immers de Bank kan niet tot betaling van halve biljetten verplicht worden. En hoezeer de Directie, die betaling niet volstrektelijk weigert, is zij echter verplicht bijzondere voorzorgen daarbij in acht te nemen, ten einde de Bank tegen schade te waarborgen.

Het is namelijk reeds voorgekomen, dat helften van verschillende biljetten aan elkan- der gevoegd, als heele biljetten opkwamen. Dit kan bij de drukte van groote ontvangsten ligtelijk de aandacht ontsnappen; en alzoo zou het kunnen gebeuren, dat, indien eenige linksche en eenige regtsche halve biljetten op zich zelve betaald waren, de als verloren beschouwde wederhelften later toch als deelen van schijnbaar heele biljetten der Bank in handen kwamen, en er dus dubbele betaling plaats had.

De Directie betaalt daarom geene halve biljetten, dan na een betrekkelijk lang tijdsverloop, en alleen dan wanneer de goede trouw van den houder boven allen twijfel verheven is, en deze bovendien in staat en bereid is, om, onder voldoende waarborgen, zich te verbinden tot vrijwaring van de Bank tegen alle schade.

Het is zeer te wenschen, dat het publiek die verkeerde gewoonte late varen.

Ten einde het verkeer tusschen de eene plaats en de andere gemakkelijk te maken, heeft de Bank op al hare kantoren assignatien aan order op een ander kantoor verkrijgbaar gesteld, tegen eene provisie van slechts $\frac{1}{4}\%$.

Van deze gelegenheid is tot nog toe weinig gebruik gemaakt. Maar mogt, overeenkomstig het door de Regering ingediende wetsontwerp, het evenredig zegelrecht voor die soort van stukken door een vast regt van 5 cents vervangen worden, dan mag men verwachten, dat het gebruik van de bankassignatien zeer zal toenemen.

De rekening-courant-saldo's, bij den aanvang des boekjaars f39,838,916.37 waren bij de sluiting f28,782,040.47⁵ Afwisselend tusschen f26,902,313 op 19 Junij en f40,716,873 op 16 December, was hun gemiddeld bedrag f33,595,287 dat is f15,000,000 minder dan het vorige jaar.

Gelijk gij ziet is het cijfer zeer afwisselend geweest, en is het gemiddeld ver beneden dat van het vorige jaar gebleven.

Hoezeer sedert Januarij ook bij de Bijbank te Rotterdam gelegenheid tot het houden van rekeningcourant geopend is, schijnt er geen reden te bestaan om in het vervolg een hooger of standvastiger cijfer te verwachten.

Er zal op den duur groote behoedzaamheid in acht genomen moeten worden, om die altijd onzekere saldo's tot grondslag te leggen van de credietoperatien der Bank.

Volgens de Statuten wordt het reservefonds als een afzonderlijk fonds beheerd, en is daarvan belegging in Nederlandsche staatsschuld en in pandbrieven geoorloofd.

Bedoeld fonds ging, gelijk boven reeds vermeld werd, van de vroegere Instelling in de nieuwe Vennootschap over tot een bedrag van f 2,250,000 om weldra tot f 2,400,000 te klimmen door storting van f 150.000 voor de duizend aandelen van het Rijk. Van dit bedrag was destijds f 2,168,854.38 belegd in Nederlandsche staatsschuld en in hypotheeken; want ofschoon, volgens de nieuwe regeling, geene hypotheeken meer mogen gesloten worden, moesten de loopende verbindtenissen van die soort toch doorloopen, tot dat de Bank bevoegd zou zijn om aflossing te vorderen.

Er bleef dus aanvankelijk een som van f 81,145.62 en later van f 231,145.62 over, die voorloopig tot versterking van de middelen der Bank voor hare gewone credietoperaties beschikbaar werd gehouden. Eerst op het laatst van het boekjaar scheen de verminderde credietvraag een verdere belegging te regtvaardigen, welke geschiedde in Nederlandsche staatsschuld, en in pandbrieven van alleen in Nederland werkende hypotheekbanken, zonder dat echter ook toen nog de beschikbare som geheel werd besteed.

Intusschen is de waarde van het fonds iets verminderd, deels door een klein verlies, op een der afgeloste hypotheeken geleden, en ten andere doordien de beursnotering der staatsschuld op 31 Maart dezes jaars iets lager was, dan een jaar te voren. Die vermindering is echter ruim opgewogen door het aandeel, dat volgens de Statuten van de winsten van het afgelopen jaar, aan het reservefonds is toegevoegd. Het eindcijfer is daardoor geklommen tot f 2,641,493.77⁵, waarvan f 2,317,094 belegd, en f 324,399.75 nog beschikbaar.

Na u alzoo het belangrijkste medegedeeld te hebben van hetgeen in het afgelopen jaar in onze Instelling is voorgevallen, wil ik ten slotte u de uitkomsten van winst en verlies doen kennen, die dat jaar heeft opgeleverd.

Zij kunnen u blijken uit den volgenden staat:

WINSTEN,

VERKREGEN VAN 1 APRIL 1864 TOT 31 MAART 1865.

Rente van discontering	f 2,742,223.94 ⁵	
Na aftrek van hetgeen tot het volgend boekjaar behoort	" 182,960.83 ⁵	
		f 2,559,263.11
Rente van beleening	f 1,435,816.57	
Met bijvoeging van hetgeen tot het afgelopen boekjaar behoort,		
maar eerst later zal inkomen	" 168,438.30 ⁵	
		" 1,604,254.87 ⁵
Rente van het reservefonds	f 68,250.66	
Met bijvoeging als boven	" 17,160.—	
		" 85,410.66
Verskillende provisiën	f 9,758.48	
Met bijvoeging als boven	" 6,911.05	
		" 16,669.53
Winst op muntmateriaal	" 62,800.51	
		f 4,328,398.68 ⁵
<i>Hiervan af te trekken:</i>		
Onkosten	f 232,997.13	
Met bijvoeging van het reeds verschuldigde maar		
nog niet betaalde	" 91,000.—	
		f 323,997.13
Afschrijving op disconteringen	" 138,027.78 ⁵	
Afschrijving op kosten van oprigting	" 264,483.48	
		" 726,508.39 ⁵
Geheel winstcijfer	f 3,601,890.29	
Hiervan volgens de Statuten in de eerste plaats uit te deelen aan de aandeelhouders		
5 % over f 16,000,000	" 800,000.—	
		f 2,801,890.29
Van het overblijvende 16 % voor het Reservefonds, de Directie en de Commissarissen ..	" 448,302.44	
Winst-saldo , ter beschikking der Algemeene Vergadering	f 2,353,587.85	

Gij ziet M. H., de uitkomsten zijn bij uitstek gunstig, veel gunstiger dan ooit vroeger door de Bank verkregen werden. Wij mogen ons daarover verheugen. Vergeten wij echter niet, dat de winsten van instellingen als de onze uit den aard der zaak zeer afwisselend zijn, daar de meer of minder levendige credietvraag niet alleen op den rentestand maar ook, en wel in dezelfde rigting, op de hoegrootheid van het opererend kapitaal van invloed is, en dus in sommige jaren eene hooge rente over een groot kapitaal verkregen wordt, in andere eene lage rente over een klein kapitaal.

Dit laatste is wel is waar niet noodzakelijk. Eene credietinstelling als de onze kan, door, in tijden van weinig credietvraag, hare voorwaarden buitengewoon gunstig te stellen en het veld harer operatiën, zoo ver de letter der Statuten slechts eenigermate gedooft, uit te strekken, haar opererend kapitaal ook zelfs in zulke tijden nog wel eene groote uitgebreidheid doen behouden; maar het publiek belang zou door zoodanige handelwijze zeker niet bevorderd worden. Men zou daardoor aan de bank-hulp gewoon worden en op die hulp beginnen te rekenen in kringen, in welker credietbehoefte te voorzien op den duur buiten den werkring eener biljetten-bank ligt, en eene onmatige speculatiezucht zou opgewekt worden, welke later tot des te heviger spanning en crisis zou leiden.

De Directie der Nederlandsche Bank zal daarom, wanneer later weder, gelijk vroeger dikwijls heeft plaats gehad, ook zelfs tegen matige rente, door die bedrijven, in welker tijdelijke credietbehoefte eene biljettenbank eigenaardig bestemd is te voorzien, weinig crediethulp mogt gevraagd worden, het opererend kapitaal der Bank ook weder tot een laag peil laten afloopen, er op vertrouwend dat de krachten, welke zij daardoor tijdelijk werkeloos laat, later bij vermeerderde behoefte dubbele diensten zullen kunnen bewijzen.

Maar door alzoo te handelen moeten wel de winst-uitkomsten der Bank zeer ongelijk zijn en soms zeer laag kunnen dalen.

Men is niet zelden in maatschappijen, welke in zoodanigen toestand verkeerden, gewoon om in goede jaren een deel van de verkregen voordeelen op rekening van winst en verlies te laten, ten einde daardoor in gunstiger en ongunstiger jaren eene meer gelijkmatige uitdeeling te kunnen doen. De Directie meent echter, dat, daar de aandeelhouders in onze Instelling van ouds gewoon zijn zeer ongelijke uitdeelingen te ontvangen, het meer eigenaardig is, om de werkelijk verkregen voordeelen dadelijk na afloop van het jaar waarin zij verkregen zijn, uit te deelen. Zij zou er dus geen bezwaar in zien, ja zelfs het raadzaam achten, dat het straks genoemde beschikbare winst-saldo van het afgelopen jaar, voor zoover het in guldens per aandeel deelbaar is, geheel ter verhooging van de uitdeeling gebruikt werd.

Indien daartoe door u besloten wordt zal slechts f1,587.35 op rekening van winst en verlies behoeven gelaten te worden; en zal de geheele uitdeeling kunnen zijn f197 per aandeel, namelijk f50 volgens de Statuten en f147 volgens het door u te nemen besluit.

W. C. MEES,

President.

VERSLAG VAN COMMISSARISSEN.

Mijne Heeren,

Het omstandig Verslag, zoo even door den President der Bank uitgebragt, maakt het overbodig, dat wij aangaande de operatiën der Bank, gedurende het afgelopen jaar, in bijzonderheden zouden treden.

Voornamelijk hebben wij u mede te deelen, dat wij de Balans op 31 Maart 1865, door de Directie den 19 April aan ons overgelegd, nagezien en ten blijke van goedkeuring onderteekend hebben.

Commissarissen wenschen echter, daarbij hulde te brengen aan de voorzichtige en verstandige wijze, waarop de Directie de operatiën der Bank geleid heeft. Immers, in het afgelopen jaar heeft de Handel eene vrij ernstige en aanhoudende crisis doorstaan, en ofschoon niet met zoo vele noodlottige gevolgen als in het buitenland, hebben ook hier te lande, geldschaarschte en miscrediet groote moeilijkheden veroorzaakt! — De Directie der Bank heeft, in tijdige wijziging der disconto- en beleeningrente, in somtijds door de voorzichtigheid geboden afwijzing van aanvragen, en in behoedzaamheid bij den verkoop van edele metalen, de middelen gevonden, om den voorraad van munt en muntmateriaal bij de Bank tegen te sterke vermindering te beschermen, en te vóórkomen, dat uit de bestaande crisis nog treuriger toestand voor den Handel werd geboren.

Het is waar, en wij betreuren het, de Bank is ook niet van verliezen verschoond gebleven! — In enkele faillissementen werd zij vrij zwaar betrokken, en de Directie moest daarbij ondervinden, dat haar goed vertrouwen werd bedrogen! Maar, is het wel mogelijk, dat de Bank, bij operatiën van die uitgebreidheid, aan alle zoodanige risico van verlies zou ontkomen? — De ondervinding zal intusschen, zeker niet zonder nut voor de toekomst zijn, en behoedzaamheid blijft voor het vervolg aan te raden.

In verhouding tot de verkregene winsten, zijn echter de geledene schaden niet belangrijk te noemen; de hooge rentestand en de toeneming van het opererend kapitaal, daarmede verbonden, hebben eenen bijzonder gunstigen invloed uitgeoefend op de voordeelen door de

Bank verkregen. Commissarissen vinden dan ook volkomen vrijmoedigheid, de door den President der Bank in zijn verslag voorgestelde bepaling van het Dividend, bij deze Vergadering te ondersteunen. Overtuigd, dat de Nederlandsche Bank in het jaar waarin zij voor het eerst als naamlooze Vennootschap optrad, aan harer roeping voor den Handel in het algemeen voldaan heeft, is het ons aangenaam, dat in het belang der aandeelhouders de verkregene uitkomsten zóó voordeelig waren! Moge, ook onder meer gunstige omstandigheden, toenemende bloei van den Handel de operation der Bank begunstigen!

COMMISSARISSEN DER NEDERLANDSCHE BANK,

NAMENS HEN:

C. P. VAN EEGHEN, Voorzitter.

J. FOCK, Secretaris.

Discont
Beleenin
Kassa .
Muntma
bewater
Belegd
Gebouw
Interest
"
Provisie

NEDERLANDSCHE BANK.

BALANS, OPGEMAAKT NA AFSLUITING DER BOEKEN VAN HET JAAR 1864/65,

EINDIGENDE DEN 31STEN MAART 1865.

Debet.

Credit.

Disconto Rekening.....	f	35,496,488	80	5	Kapitaal.....	f	16,000,000	—	
Beleening Rekening	"	26,295,798	—		Reservefonds.....	"	2,641,493	77	5
Kassa	"	26,315,775	33		Bankbiljetten in omloop.....	"	103,304,875	—	
Muntmateriaal bij de Bank en in bewerking bij 's Rijks Munt ...	"	63,846,113	11	5	Bankassignatiën in omloop.....	"	7,820	67	
Belegd Reservefonds.....	"	2,317,094	—		Rekening Courant Saldo's	"	28,782,040	47	5
Gebouwen en Meubelen der Bank..	"	200,000	—		Interest van Disconto.....	"	182,960	83	5
Interest van belegde Reserve....	"	17,160	—		Onkosten Rekening.....	"	91,000	—	
" " Beleeningen.....	"	168,438	30	5	Rekening van Uitdeeling over 1864/65	"	800,000	—	
Provisie Rekening.....	"	6,911	05		Winst-Saldo, ter beschikking van de Algemeene Vergadering	"	2,353,587	85	
	f	154,163,778	60	5		f	154,163,778	60	5

Amsterdam, 19 April 1865.

De Directie der Nederlandsche Bank,

W. C. MEES, *President*.
J. H. INSINGER, *Directeur*.
RENDORP, "
J. VAN HEUKELOM, "
R. DANIEL WOLTERBEEK, "
H. H. BEELS, "
J. H. MOLKENBOER, *Secretaris*

Goedgekeurd door Commissarissen der Nederlandsche Bank,

te Amsterdam den 5den Mei 1865,

C. P. VAN EEGHEN,
JOHN MELVIL,
J. FOCK,
P. P. VAN BOSSE,
J. E. BONNIKE,
F. DE WILDT,
D. BLANKENHEIM,
J. LUDEN,
H. VAN BEECK VOLLENHOVEN,
C. RUEB Cz.
F. G. CROMHOFF,
G. C. CROMMELIN,
H. ROIJAARDS v. SCHERPENZEEL,
J. M. DE KEMPENAER,
P. J. TEDING VAN BERKHOUT.

DATU

4 April 18
11 "
18 "
25 "

Gemiddeld in

2 Mei 18
9 "
17 "
23 "
30 "

Gemiddeld in

6 Junij 18
13 "
20 "
27 "

Gemiddeld in

4 Julij 18
11 "
18 "
25 "

Gemiddeld in

1 Aug. 18
8 "
15 "
22 "
29 "

Gemiddeld in

5 Sept. 18
12 "
19 "
26 "

Gemiddeld in

3 Oct. 18
10 "
17 "
24 "
31 "

Gemiddeld in

7 Nov. 18
14 "
21 "
28 "

Gemiddeld in

5 Dec. 18
12 "
19 "
27 "

Gemiddeld in

2 Jan. 18
9 "
16 "
23 "
30 "

Gemiddeld in

6 Febr. 18
13 "
20 "
27 "

Gemiddeld in

6 Maart 18
13 "
20 "
27 "

Gemiddeld in

DATUM.	DISCONTO'S.	BELEENINGEN.	OPEREREND KAPITAAL.	MUNT EN MUNT MATERIAAL.	BANKBILJETTEN.	BANK- ASSIGNATIEN.	REK.-COUR. SALDO'S.
4 April 1864.....	45,844,980.77	25,071,590	70,916,570.77	91,835,317.68	108,371,725		36,822,302.08
11 " "	44,879,677.05	25,284,335	70,164,012.05	90,908,115.30	107,574,950		36,076,078.80
18 " "	45,809,071.44	25,266,685	70,575,756.44	89,888,437.70	107,357,475		37,922,093.41
25 " "	46,271,274.64	25,986,563	72,257,837.64	88,160,896.37	110,429,905		33,502,332.70
Gemiddeld in April....	45,975,689.—	25,583,759	71,559,448.—	90,294,056.—	109,082,052		36,056,324.—
2 Mei 1864.....	50,381,014.93	26,804,413	77,185,427.93	87,313,255.25	116,401,405		31,557,727.13
9 " "	53,944,608.93	27,129,303	81,073,911.93	86,361,856.39	119,306,150		31,443,370.97
17 " "	52,454,051.20	27,156,303	79,610,354.20	86,209,897.90	117,918,720		31,143,505.47
23 " "	50,554,118.14	27,091,703	77,945,821.14	86,159,110.54	115,925,460		31,364,536.16
30 " "	49,833,951.31	26,979,453	76,813,404.31	84,613,064.59	114,462,600		30,068,817.77
Gemiddeld in Mei.....	52,060,356.—	27,027,800	79,088,156.—	87,548,599.—	117,741,648		32,221,061.—
6 Junij 1864.....	48,373,826.40	27,375,578	75,749,404.40	84,129,683.59	111,009,280		31,953,855.72
13 " "	43,549,422.43	28,458,528	72,007,950.43	83,953,816.94	105,997,220		33,122,697.97
20 " "	41,882,104.64	28,541,968	70,424,072.64	82,313,889.01	104,379,385		31,422,879.72
27 " "	40,807,680.54	28,888,718	69,696,398.54	80,263,912.42	104,132,600		29,152,000.07
Gemiddeld in Junij....	44,024,700.—	28,244,808	72,269,508.—	84,619,650.—	107,412,553		32,682,003.—
4 Julij 1864.....	40,934,389.67	30,431,568	71,365,957.67	79,775,426.69	105,158,110		29,293,805.39
11 " "	42,314,015.14	30,732,108	73,046,123.14	79,721,605.60	106,330,035		29,677,013.06
18 " "	42,411,099.74	30,966,908	73,378,007.74	79,638,754.43	109,360,810		26,743,358.50
25 " "	41,827,070.16	30,744,908	72,571,978.16	79,272,094.80	107,619,705		27,212,226.06
Gemiddeld in Julij....	42,118,534.—	30,647,075	72,765,609.—	81,151,273.—	108,259,240		28,838,404.—
1 Aug. 1864.....	41,977,547.48	30,425,338	72,402,885.48	78,942,069.68	106,520,570		27,740,248.86
8 " "	42,448,931.27	29,502,528	71,951,459.27	78,191,792.71	104,948,565		28,047,084.58
15 " "	42,818,531.44	29,530,808	72,349,339.44	77,619,348.86	104,318,400		28,426,653.13
22 " "	42,361,475.79	33,671,188	76,032,663.79	75,604,022.58	101,856,680		32,495,463.54
29 " "	43,094,602.27	34,215,078	77,309,680.27	74,331,137.94	101,214,460		33,090,442.94
Gemiddeld in August..	42,676,338.—	31,005,729	73,682,067.—	78,457,425.—	104,165,695		30,820,352.—
5 Sept. 1864.....	43,256,427.60	34,385,808	77,642,235.60	73,089,177.58	99,897,770		33,559,050.99
12 " "	45,466,764.20	34,499,008	79,965,772.20	73,475,685.31	99,781,445		36,203,705.64
19 " "	45,162,520.68	31,943,008	77,105,528.68	72,537,585.68	99,618,150		32,442,257.35
26 " "	45,112,080.04	32,282,808	77,394,888.04	72,395,728.97	99,176,515		32,937,219.18
Gemiddeld in Septemb.	44,892,991.—	33,503,675	78,396,666.—	74,188,903.—	100,230,107		34,888,339.—
3 Oct. 1864.....	45,848,020.89	31,782,528	77,630,548.89	70,001,614.68	100,652,890		29,264,310.14
10 " "	47,481,758.34	32,024,798	79,506,556.34	70,089,908.42	101,597,650		30,196,584.59
17 " "	50,903,130.40	32,289,523	83,192,653.40	70,543,944.57	100,149,920		35,631,388.20
24 " "	51,481,848.55	31,805,703	83,287,551.55	70,825,115.51	100,930,810		35,105,713.92
31 " "	52,675,819.28	32,176,003	84,851,822.28	71,669,251.84	102,275,665		36,009,379.58
Gemiddeld in October.	49,758,086.—	31,903,456	81,661,542.—	72,031,410.—	101,692,365		34,124,086.—
7 Nov. 1864.....	53,991,222.98	32,160,553	86,151,775.98	73,697,147.40	104,446,395		37,076,592.54
14 " "	53,591,174.51	31,728,083	85,319,257.51	73,747,220.75	104,231,650		36,490,361.99
21 " "	52,655,325.14	31,500,833	84,156,158.14	74,329,388.65	102,924,295		37,186,803.30
28 " "	50,471,209.86	31,162,363	81,633,572.86	75,340,169.44	101,582,105	5,734.04	36,909,635.91
Gemiddeld in Novemb.	53,063,033.—	31,633,806	84,696,839.—	75,574,240.—	103,721,248	1,238.—	38,197,070.—
5 Dec. 1864.....	49,510,039.79	31,401,473	80,911,512.79	75,336,961.67	98,949,200		38,667,366.12
12 " "	49,752,788.01	31,634,423	81,387,211.01	74,933,520.87	99,035,925		38,542,066.40
19 " "	48,803,474.79	31,487,873	80,291,347.79	75,688,868.72	98,077,360		39,065,939.78
27 " "	46,899,747.51	30,707,463	77,607,210.51	76,638,865.57	97,425,705	3,000.—	37,902,244.71
Gemiddeld in Decemb.	48,924,163.—	31,123,281	80,047,444.—	77,500,838.—	98,848,473	1,442.—	40,062,720.—
2 Jan. 1865.....	46,900,517.56	30,550,473	77,450,990.56	77,971,724.10	97,779,615	4,064.42	38,667,062.25
9 " "	45,618,326.32	30,197,123	75,815,449.32	79,685,505.46	101,606,070	16,331.96	34,768,581.84
16 " "	43,230,629.77	29,348,063	72,578,692.77	81,603,858.36	101,424,510	15,533.48	33,557,959.17
23 " "	41,596,206.03	29,388,213	70,984,419.03	82,801,395.54	101,823,680	16,029.87	32,818,588.45
30 " "	40,343,830.36	28,906,863	69,250,693.36	83,287,374.34	101,742,100	7,092.75	31,612,036.38
Gemiddeld in Januarij.	43,298,833.—	29,582,495	72,881,328.—	82,951,180.—	101,926,227	11,655.—	35,028,002.—
6 Febr. 1865.....	40,727,725.95	28,228,293	68,956,018.95	83,667,665.15	102,426,915	3,353.82	30,962,704.59
13 " "	39,133,351.48	28,096,828	67,230,679.48	85,417,737.39	103,559,870	6,361.01	29,782,355.65
20 " "	37,791,057.47	27,618,398	65,409,455.47	86,254,998.12	102,504,290	12,933.54	29,804,803.88
27 " "	36,510,281.01	27,003,993	63,514,274.01	87,274,080.69	102,306,175	19,732.18	29,054,955.48
Gemiddeld in Februar.	38,930,943.—	27,785,997	66,716,940.—	86,800,627.—	103,144,912	8,768.—	31,324,287.—
6 Maart 1865.....	36,187,151.93	26,413,913	62,601,064.93	86,963,497.33	102,684,625	6,746.86	27,399,043.79
13 " "	35,977,411.90	26,512,773	62,490,184.90	87,163,519.82	102,927,070	13,691.95	27,203,620.60
20 " "	35,809,520.23	26,411,148	62,220,668.23	87,431,452.58	102,186,865	17,867.82	27,934,551.86
27 " "	34,320,800.75	26,717,998	61,038,798.75	88,319,186.10	102,494,880	7,419.72	27,370,926.51
Gemiddeld in Maart...	35,798,664.—	26,392,636	62,191,300.—	89,061,949.—	103,050,663	8,003.—	28,907,438.—

HOOGSTE CIJFER.

4 Nov. 1864. 17 Sept. 1864. 4 Nov. 1864. 4 April 1864. 4 Mei 1864. 21 Febr. 1865. 16 Dec. 1864.
54,658,271.87 36,057,705 86,768,121.87 91,835,317.68 119,854,470 24,555.64 40,716,872.88

GEMIDDELD 1864/65.

45,084,107.— 29,558,285 74,642,392.— 81,624,209.— 104,859,994 33,595,287.—

LAAGSTE CIJFER.

27 Maart 1865. 4 April 1864. 27 Maart 1865. 3 Oct. 1864. 27 Dec. 1864. 19 Julij 1864.
34,320,800.75 25,071,590 61,038,798.75 70,001,614.68 97,425,705 26,902,313.09

DATE	TIME	NAME	ADDRESS	CITY	STATE	ZIP	PHONE
10/1/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10001	123-4567
10/2/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10002	234-5678
10/3/50	10:00	JOHN	789	NEW YORK	NY	10003	345-6789
10/4/50	10:00	JANE	012	NEW YORK	NY	10004	456-7890
10/5/50	10:00	JOHN	345	NEW YORK	NY	10005	567-8901
10/6/50	10:00	JANE	678	NEW YORK	NY	10006	678-9012
10/7/50	10:00	JOHN	901	NEW YORK	NY	10007	789-0123
10/8/50	10:00	JANE	234	NEW YORK	NY	10008	890-1234
10/9/50	10:00	JOHN	567	NEW YORK	NY	10009	901-2345
10/10/50	10:00	JANE	890	NEW YORK	NY	10010	012-3456
10/11/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10011	123-4567
10/12/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10012	234-5678
10/13/50	10:00	JOHN	789	NEW YORK	NY	10013	345-6789
10/14/50	10:00	JANE	012	NEW YORK	NY	10014	456-7890
10/15/50	10:00	JOHN	345	NEW YORK	NY	10015	567-8901
10/16/50	10:00	JANE	678	NEW YORK	NY	10016	678-9012
10/17/50	10:00	JOHN	901	NEW YORK	NY	10017	789-0123
10/18/50	10:00	JANE	234	NEW YORK	NY	10018	890-1234
10/19/50	10:00	JOHN	567	NEW YORK	NY	10019	901-2345
10/20/50	10:00	JANE	890	NEW YORK	NY	10020	012-3456
10/21/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10021	123-4567
10/22/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10022	234-5678
10/23/50	10:00	JOHN	789	NEW YORK	NY	10023	345-6789
10/24/50	10:00	JANE	012	NEW YORK	NY	10024	456-7890
10/25/50	10:00	JOHN	345	NEW YORK	NY	10025	567-8901
10/26/50	10:00	JANE	678	NEW YORK	NY	10026	678-9012
10/27/50	10:00	JOHN	901	NEW YORK	NY	10027	789-0123
10/28/50	10:00	JANE	234	NEW YORK	NY	10028	890-1234
10/29/50	10:00	JOHN	567	NEW YORK	NY	10029	901-2345
10/30/50	10:00	JANE	890	NEW YORK	NY	10030	012-3456
10/31/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10031	123-4567
11/1/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10032	234-5678
11/2/50	10:00	JOHN	789	NEW YORK	NY	10033	345-6789
11/3/50	10:00	JANE	012	NEW YORK	NY	10034	456-7890
11/4/50	10:00	JOHN	345	NEW YORK	NY	10035	567-8901
11/5/50	10:00	JANE	678	NEW YORK	NY	10036	678-9012
11/6/50	10:00	JOHN	901	NEW YORK	NY	10037	789-0123
11/7/50	10:00	JANE	234	NEW YORK	NY	10038	890-1234
11/8/50	10:00	JOHN	567	NEW YORK	NY	10039	901-2345
11/9/50	10:00	JANE	890	NEW YORK	NY	10040	012-3456
11/10/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10041	123-4567
11/11/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10042	234-5678
11/12/50	10:00	JOHN	789	NEW YORK	NY	10043	345-6789
11/13/50	10:00	JANE	012	NEW YORK	NY	10044	456-7890
11/14/50	10:00	JOHN	345	NEW YORK	NY	10045	567-8901
11/15/50	10:00	JANE	678	NEW YORK	NY	10046	678-9012
11/16/50	10:00	JOHN	901	NEW YORK	NY	10047	789-0123
11/17/50	10:00	JANE	234	NEW YORK	NY	10048	890-1234
11/18/50	10:00	JOHN	567	NEW YORK	NY	10049	901-2345
11/19/50	10:00	JANE	890	NEW YORK	NY	10050	012-3456
11/20/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10051	123-4567
11/21/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10052	234-5678
11/22/50	10:00	JOHN	789	NEW YORK	NY	10053	345-6789
11/23/50	10:00	JANE	012	NEW YORK	NY	10054	456-7890
11/24/50	10:00	JOHN	345	NEW YORK	NY	10055	567-8901
11/25/50	10:00	JANE	678	NEW YORK	NY	10056	678-9012
11/26/50	10:00	JOHN	901	NEW YORK	NY	10057	789-0123
11/27/50	10:00	JANE	234	NEW YORK	NY	10058	890-1234
11/28/50	10:00	JOHN	567	NEW YORK	NY	10059	901-2345
11/29/50	10:00	JANE	890	NEW YORK	NY	10060	012-3456
11/30/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10061	123-4567
12/1/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10062	234-5678
12/2/50	10:00	JOHN	789	NEW YORK	NY	10063	345-6789
12/3/50	10:00	JANE	012	NEW YORK	NY	10064	456-7890
12/4/50	10:00	JOHN	345	NEW YORK	NY	10065	567-8901
12/5/50	10:00	JANE	678	NEW YORK	NY	10066	678-9012
12/6/50	10:00	JOHN	901	NEW YORK	NY	10067	789-0123
12/7/50	10:00	JANE	234	NEW YORK	NY	10068	890-1234
12/8/50	10:00	JOHN	567	NEW YORK	NY	10069	901-2345
12/9/50	10:00	JANE	890	NEW YORK	NY	10070	012-3456
12/10/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10071	123-4567
12/11/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10072	234-5678
12/12/50	10:00	JOHN	789	NEW YORK	NY	10073	345-6789
12/13/50	10:00	JANE	012	NEW YORK	NY	10074	456-7890
12/14/50	10:00	JOHN	345	NEW YORK	NY	10075	567-8901
12/15/50	10:00	JANE	678	NEW YORK	NY	10076	678-9012
12/16/50	10:00	JOHN	901	NEW YORK	NY	10077	789-0123
12/17/50	10:00	JANE	234	NEW YORK	NY	10078	890-1234
12/18/50	10:00	JOHN	567	NEW YORK	NY	10079	901-2345
12/19/50	10:00	JANE	890	NEW YORK	NY	10080	012-3456
12/20/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10081	123-4567
12/21/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10082	234-5678
12/22/50	10:00	JOHN	789	NEW YORK	NY	10083	345-6789
12/23/50	10:00	JANE	012	NEW YORK	NY	10084	456-7890
12/24/50	10:00	JOHN	345	NEW YORK	NY	10085	567-8901
12/25/50	10:00	JANE	678	NEW YORK	NY	10086	678-9012
12/26/50	10:00	JOHN	901	NEW YORK	NY	10087	789-0123
12/27/50	10:00	JANE	234	NEW YORK	NY	10088	890-1234
12/28/50	10:00	JOHN	567	NEW YORK	NY	10089	901-2345
12/29/50	10:00	JANE	890	NEW YORK	NY	10090	012-3456
12/30/50	10:00	JOHN	123	NEW YORK	NY	10091	123-4567
12/31/50	10:00	JANE	456	NEW YORK	NY	10092	234-5678

NOVEMBER 1950

NEW YORK

10001

10002

10003

10004

10005

10006

10007

10008

10009

10010

10011

10012

10013

10014

10015

10016

10017

10018

10019

10020

10021

10022

10023

10024

10025

10026

10027

10028

10029

10030

10031

10032

10033

10034

10035

10036

10037

10038

10039

10040

10041

10042

10043

10044

10045

10046

10047

10048

10049

10050

10051

10052

10053

10054

10055

10056

10057

10058

10059

10060

10061

10062

10063

10064

10065

10066

10067

10068

10069

10070

10071

10072

10073

10074

10075

10076

10077

10078

10079

10080

10081

10082

10083

10084

10085

10086

10087

10088

10089

10090

10091

10092

